

Іван КОРНУТА,
студент 5 курсу факультету
міжнародної політики, менеджменту та бізнесу
ДВНЗ «УжНУ»

ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Розглянуто відносини України та Російської Федерації на сучасному етапі. Охарактеризовано основні напрями двосторонньої співпраці, які зазнали змін. Дано оцінку рівню співробітництва в політичній, економічній та військово-технічній площині. Запропоновано низку рекомендацій для поліпшення двосторонніх російсько-українських відносин.

Ключові слова: політична співпраця, військово-технічна співпраця, товарообіг, енергетична безпека, інтеграція, ЄС, НАТО.

Рассмотрены отношения Украины и России на современном этапе. Дана характеристика основных изменений в направлениях двустороннего сотрудничества. В статье оценивается уровень сотрудничества в политической, экономической и военно-технической сферах. Предложено несколько рекомендаций для улучшения двусторонних российско-украинских отношений.

Ключевые слова: политическое сотрудничество, военно-техническое сотрудничество, товарооборот, энергетическая безопасность, интеграция, ЕС, НАТО.

The article is devoted to the consideration of modern Ukrainian-Russian relations. Attention is focused on the valuation of the cooperation in political, economic and military technical spheres. Based on the results produced, the proposals are suggested for improving bilateral relations between the countries.

Keywords: political cooperation, military technical cooperation, commodity circulation, energy security, integration, EU, NATO.

Актуальність дослідження цього питання є як ніколи важливим, адже в ситуації, що склалася, мова йде про збереження Україною власної незалежності та суверенітету. Пошук можливих шляхів виходу з кризи двосторонніх відносин має стати пріоритетним завданням.

Мета: дослідити та оцінити сучасне становище у двосторонніх відносинах України та Росії.

*Не можете завадити тому, щоб вас
проковтнули, – намагайтесь хоча б,
щоб вас не змогли перетравити.*

Жан-Жак Руссо

*(порада полякам після першого
поділу Польщі)*

Відправною точкою для нової сторінки у відносинах Київ–Москва стала втеча вже позбавленого звання президента України – Віктора Януковича. І якщо до того часу в інструментарії кремлівського очільника переважали медійні та економічні засоби впливу на ситуацію, яка склалася в Україні, то після цього в хід був кинутий арсенал того, що на Заході вважається крайніми заходами – а саме – військовою силою. Протягом двох років взаємні відносини ще недавно дружніх держав (Договір про співпрацю 1997 року), набули форми крутого піке.

Політична співпраця

На цьому етапі політичні контакти між Україною та Російською Федерацією набули фантазмагоричної форми. Будучи в стані війни (хоча й неоголошеної), наша держава продовжує співпрацювати з Росією у політичній площині, хоча кількість та якість цих контактів зведена до мінімуму. Як пояснення такого «феномену» можна вважати деякою мірою необхідність підтримувати постійний політичний контакт з метою недопущення ескалації та вирішення кризових ситуацій за «допомогою пера, а не штика». Також має місце бажання української сторони звільнити своїх громадян, які були незаконно

викрадені та перевезені до РФ, а без дипломатичних важелів це майже неможливо зробити.

Головним майданчиком для політичних контактів між Україною та Російською Федерацією залишаються міжнародні організації. Саме завдяки фактору посередництва інших країн-членів політичний діалог можливий як такий. Особливу роль слід відвести для ОБСЄ, як гаранту постійного моніторингу та посередництва для розв'язання конфлікту на Сході. Хоча здебільшого Росія використовує своє членство в цій організації для прощтовхування вигідних для себе ініціатив та рекомендацій.

Низький рівень політичних відносин можна також констатувати, спостерігаючи за риторикою України та Росії в Організації Об'єднаних Націй. «Здорова», осмислена та логічна позиція України зіштовхується з «хворими», абсурдними та нелогічними аргументами представників РФ. Позитивним моментом є надання Україні статусу неперманентного члена РБ ООН. Це відкриває нові можливості для відстоювання своїх інтересів і дозволить зберігати увагу світової громадськості до ситуації в Україні.

Економічні відносини

«Економічне похолодання» у відносинах двох держав відбулося задовго до подій на Майдані, анексії Криму та військових подій на Донбасі. Так сталося, що кремлівська верхівка завжди використовувала економічний тиск на Україну з метою утримання нашої держави в орбіті свого впливу. В такому плані економічні відносини завжди залишались у полоні політичних амбіцій нашого східного сусіда. Відправною точкою до погіршення товарообігу стало підписання Україною Асоціації з Європейським Союзом. У відповідь на такий крок Російська Федерація заявила, що залишає за собою право обмежити доступ українських товарів на свій внутрішній ринок, ввівши додаткові митні збори. Завдяки політичному тиску на Європейський Союз Росія зуміла відтермінувати впровадження ЗВТ ЄС з Україною.

Основні сектори економічної співпраці, які зазнали різкого падіння:

❖ **Газовий сектор.** До цього часу «газовий аргумент» у суперечках з Україною завжди грав на користь Росії. Тому урядом було прийнято рішення на курс поступового руйнування монополії російського газу в енергетичній сфері. На сьогоднішній день активно залучаються реверсні поставки з країн Європи (передусім Словаччини та Польщі). Можливість швидкого пошуку реверсних шляхів постачання газу застала зненацька російського монополіста «Газпром». Ця ситуація дозволила Україні підписати досить вигідний «зимовий газовий контракт», де ціна за 1000 кубометрів блакитного палива становить 227 доларів і 37 центів.

❖ **Торговельний сектор.** Зниження товарообігу з Росією болісно вплинуло на економіку України.

Ось лише деякі показники [3]: за рік торгівля між Україною і Росією скоротилася втричі. Перші чотири місяці 2015 року засвідчили падіння взаємної торгівлі Росії і України в середньому на 64%. Експорт Росії в Україну за січень-квітень 2015 року у вартісному вираженні становив \$2,964 млрд проти \$8,123 млрд за той же період 2014 року. Імпорт – \$1,608 млрд проти \$4,031 млрд у січні-квітні минулого року. Імпорт Росії за чотири місяці 2015 року становив \$54,1 млрд проти \$93 млрд за той же період 2014 (падіння становило 41,8%). Спад імпорту з України – 60,1%. Експорт з Росії у всіх країнах за січень-квітень 2015 року впав на 35,2% (\$110,4 млрд проти \$170,4 млрд). Експорт в Україну впав на 63,5% за той же період. Обсяг прямих інвестицій в Україну з Російської Федерації станом на 01.04.2015 р. становив 2 198,6 млн дол. США, або 5,4% загального обсягу, який надійшов в Україну. Обсяг прямих інвестицій з України в Російську Федерацію станом на 01.04.2015 р. становив 151,0 млн дол. США, або 2,4% від загального обсягу інвестицій України в економіку країн світу.

5 рекомендацій [1], виконання яких дозволить Україні стабілізувати свою економіку в ситуації, що склалася.

1. Зменшення залежності економіки України від зовнішнього постачання енергоносіїв. Звільнення економіки від численних елементів, сформованих у минулому, за якісно інших економічних умов, які сьогодні вже не відображають структуру наявних порівняльних переваг української економіки в міжнародному масштабі.

2. Структурне коригування української економіки за рахунок зменшення впливу тих її елементів, які створюють значні ризики в сфері національної безпеки.

3. Модернізація української економіки. Істотна диверсифікація потенціалу українських торговельно-економічних зв'язків, освоєння нових ринків збуту, знаходження нових партнерів для кооперації.

4. Українсько-російські економічні відносини мають бути органічно вбудовані в ширший формат регіональних та глобальних механізмів регулювання економічних процесів.

5. Принцип розумної достатності. Мислення не короткостроковими пасіонаріями про остаточне руйнування двосторонніх економічних відносин з Росією, а пошук можливості відновлення і виведення на новий якісний рівень цих відносин вже з постпутінською Росією.

Військово-технічна співпраця

«Колись була така угода між Україною і Російською Федерацією. Вона була підписана 26 травня 1993 р. про військово-технічне співробітництво. Кабінет Міністрів України приймає рішення про припинення дії угоди про військово-технічне співробітництво між Україною і Російською Федерацією», – заявив А. Яценюк.

В умовах, коли наш східний сусід визнаний агресором і найбільшим противником (що закріплено в новій військовій доктрині 2015 року), логічно припустити, що першочерговим завданням є припинення військово-тех-

нічної співпраці. Дуже шкода, що усвідомлення цього факту прийшло до влади тільки через півтора року з початку неоголошеної війни.

Припинення цієї співпраці має дві складові:

по-перше: між Україною та РФ встановилась тісна кооперація в плані військово-технічної співпраці. Варто тільки згадати той факт, що українські підприємства, на зразок конструкторського бюро «Південне», ще донедавна займалися технічним обслуговуванням російської ракети РС-20В «Воєвода», що є наріжною основою для забезпечення ракетних можливостей РФ. Підприємство «Мотор Січ» постачало двигуни для гелікоптерів та невеликих літаків. У такому випадку розірвання цієї кооперації різко знизить військові можливості Росії, що добре вплине на можливість забезпечення національної безпеки України.

По-друге: розриваючи двостороннє співробітництво, військово-технічний комплекс України втратив свого найбільшого покупця та партнера. Якщо вчасно не знайти нові ринки для української спеціалізованої продукції, то галузь чекає туманне майбутнє. До слова можна сказати, що вже зроблені перші кроки для пошуку нових ринків збуту, плюс до того держава активізувалась в цьому сегменті й активно постачає галузь новими замовленнями.

На думку автора, розрив військово-технічного співробітництва має позитивний довгостроковий ефект, адже декларуючи своє прагнення до інтеграції в НАТО та ЄС, Україна мусить підводити якість своїх Збройних Сил та загалом всієї галузі під стандарти цих організацій. У цьому випадку тісна кооперація з РФ виступала «якорем», який втримував Україну в орбіті інтересів Росії і не дозволяв рухатись у напрямі західних інституцій.

Висновок

Двосторонні відносини між Україною та РФ ще ніколи не набували настільки низького рівня. Економічна співпраця, яка є двигуном для побудови добросусід-

ських відносин, опинилась у заручниках геополітичних амбіцій президента Росії. В такому випадку Україні залишається покладатись в основному на свої потуги у власному реформуванні економіки і на допомогу друзів з Європи та Північної Америки. Автор вважає, що занадто рано і неправильно руйнувати «мости співпраці» з РФ. Логічнішим було б продовжувати курс на оновлення та побудову нової України і в довгостроковій перспективі розраховувати на оновлення та встановлення якісно нових відносин вже з постпутінською Росією. Але якою вона буде, то вже інше питання.

Список використаних джерел

1. Деградація економічних відносин України та Росії: що далі? [Електронний ресурс] // Центр Разумкова, Національна безпека і оборона. – №5-6. – 2014. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/sidenko_5_6_Ukr_Ros_2014_site_s-8.pdf.
2. Перспективи розвитку українсько-російських економічних відносин: взаємодія в умовах тотальної невизначеності [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2014. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3531>
3. Торгівля між Росією і Україною за рік скоротилася втричі [Електронний ресурс] / Business // Finance.ua. – 2015. – Режим доступу: http://business-tv.com.ua/news/torgivlya_mizh_rosieyu_i_ukrainoyu_za_rik_skorotilasya_vtrichi-115.html.
4. Торгівля між Україною та Росією впала втричі [Електронний ресурс] // РБК. – 2015. – Режим доступу: http://finbalance.com.ua/news/strongRBK_strong-torhivlyamizh-Ukranoyu-ta-Rosiyu-vpala-vtrichi.
5. Україна – Росія: сценарії розвитку відносин до 2020 року [Електронний ресурс] // Compass 2020. – 2014. – Режим доступу: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/07748.pdf>.